

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

22. De peculio filiorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

redit: licet etiam magister puerum quem docet, verberat, & ferula percudit. Denique ipse Angelus, & Sotus non omnino condemnant patrem id facientem.

Septimo quaeritur, an iure naturali sit in patre potestas filium vendendi causa egestatis? Concors omnium est sententia, patrem id iuris & potestatis habere, quod si eam pater habet, idem iuris quoque est in matre: eo quod potior vita parentum esse videatur, quam filij libertas, nisi ita sit grauis seruitus, vt periculosa futura probabiliter credatur.

Octauo quaeritur, an patri liceat vendere filium hostibus, vt seipsum liberet à morte? Fingamus enim patrem obfessum ab hostibus omnino peritum, nisi filium, in illorum manus tradiderit, & secuturi subiecerit. Respondeo, licere patri filium pignori dare, aut in seruitutem tradere, vt vitam suam tueatur & seruet: sed si in hostium manus traditus filius vitæ probabile periculum incurret, nefas est patri eum hostibus committere. Ex quo etiam fit, vt nefas sit patri inedia presso filium necare, vt eius carnes edat: nam sic & impie, & crudeliter contra filium agit, & nefarie etiam, cum carnibus humanis [Anthropophagorum more vescatur: *Nec sunt faciendæ mala, vt in eis veniant bona.* Non licet igitur patri vitam eripere filio, vt suam seruet, nisi filius in ipsum irureret ad eum perdendum: & pater aliter se tueti non posset, nisi filium perimendo.

Nono quaeritur, an sit licitum patri filium ob crimem accusare? Respondeo licitum esse, nimirum quando filius est patrie proditor & hostis, si necesse Principis machinetur, si sit hæreticus, vel reus læsæ maiestatis, si communi Reipublicæ salutis, exitio damnoque sit, nam potior est causa communis salutis, quam priuatæ.

Decimo quaeritur, An patris imperium ita filium liget, vt eius conscientiam teneat? Responderet Sotus *lib. 1. de Iustit. q. 6. art. 5. ad 2.* mandata parentum filios aliquando adstringere, ita vt grauius, & lethaliter peccent, si ipsis non pareant: vt si pater aliquid iubeat, quod sit magni momenti, quodque ad familiam, & rem domesticam maxime conducatur, & serio id pater imperet.

Vndecimo quaeritur, An pater debeat filium à seruitute liberare, qua apud Christiani nominis hostes tenetur? Respondeo, debere, si filius apud Turcas, vel Saracenos, vel alios Christianæ religionis hostes sit in seruitutem redactus, & in probabile vitæ corporis, vel animæ discrimen incurrat. Vt si filius in puerili & tenera ætate sit, aut qui facile corrumpi queat, nam pater filij salutis & vitæ tam corporalis, quam spiritali consulere, & prospicere naturæ lege compellitur.

Duodecimo quaeritur, an pater ex filij contractu, vel quasi contractu cum alio inito obligetur? id perinde est, ac si quaeratur, An pater stare debeat conuentis & pactis, quibus filius se alteri obstrinxit? Respondeo in primis, si filius patris iussu, causa & nomine cum alio conuenit contractivæ, patrem illi alteri obligauit. Deinde, si filius æs alienum contraxit, eo quod pater ipsi alimenta subtraxerit, vel denegauerit, pater debet æs alienum soluere. Item, si res aliena mutuo data filio conuersa sit in rem, vtilitatem & commodum patris, debet ipse pater illius rei estimationem soluere. Præterea si pater habet & administrat peculium filij, debet id soluere, in quo se filius alteri obligauit. Extra huiusmodi causas pater non est ex contractu filij alteri obligatus. Sic Angelus, Syluester, Tabienfis, Armilla, verbo, familia.

Decimo tertio quaeritur, an pater ex delicto à filio commisso obligetur? Respondeo: si filius perperam munere, & officio sibi à patre commisso fungatur, ex quo alius damno afficitur, pater debet id damni compensare. Et in vniuersum, quoties pater filij opera, & ministerio vititur, aut quando commode potest, & debet filium corripere impedire, ne alteri noceat, nec id faciat: aut quando iussu auctoritate, vel causa patris filius delinquit, & alterum lædit, pater ipse debet quicquid damni est confe-

cutum, restitire. Angelus, Syluester, & alij loco citato.

Decimo quarto quaeritur, quando parentes peccent, eo quod filios mali aliquid facientes, corripere impedire negligunt? Respondeo eos peccare in primis, cum nihil curant, vt filij Christianæ fidei, & religionis rudimenta ad discant, scilicet symbolum Apostolorum, Decalogi Præcepta, & ea Ecclesiæ mandata, & sacramenta, quæ filij obseruare & suscipere iure debent. Deinde cum sua nihil interesse putant, num filij debitum temporibus sacramenta percipiant, rem diuinam audiant, dies festos & ieiunia seruent, charitatis, religionis, pietatis, iustitiæ, & aliarum virtutum officia præstent. Peccant itidem parentes, impediendo quo minus filij vota quæ Deo fecerunt exoluant. Similiter si dolis, minis, duris & asperis verbis cogant filios se ad Religiosorum institutum, & ordinem conferre, aut si ab ingressu in Religionis ordinem eos arcant & prohibent. Præterea si filios non moneant & corripiant, vt prauam aliorum amicitiam & consuetudinem deuitent, ludos noxios fugiant, corruptum iurandi, & in Deum, vel superos maledicta coniiciendi morem abijciant, & turpiter, vel obscæne loquendi, aut faciendi consuetudinem deponant, & exuant: demum reliqua præstent, quæ ætatem & captum ipsorum decet.

Decimo quinto quaeritur, an parentes qui cogunt filios Religiosorum vitam suscipere, vel qui eos ab eo vitæ genere prohibent, incidant in excommunicationem latam in Concilio Tridentino *sessione 25. cap. 18. de Regularibus*? Negant quidam, ea ratione permoti, quia non est, inquit, verisimile, hanc poenam in parentes constitui, quorum est saluti, vitæ, & commodis filiorum consulere: Et ea excommunicatio, lata tantummodo esse videtur in dominos, Principes, & alios huiusmodi, qui puellas ipsorum potestati subiectas in Religiosorum Virginum monasteria ingredi aliqua ratione compellunt. Alij vero existimant, etiam illos parentes filias inuitas minis, & metu in Monasteria detrudentes, in eam excommunicationem incurtere: quoniam Synodus Tridentina eam poenam vniuersè decreuit. Hanc quaestionem nos supra dissoluimus.

CAP. XXII.

De peculio filiorum.

A Nimaduertendum est, Peculium dictum esse quasi pusillam pecuniam, siue pusillum patrimonium. *l. Depositi ff. de Peculio ex Vipiano* Item, peculium est, tum eorum, qui sui iuris sunt, tum eorum, qui alterius sunt potestatis. Rursum peculium, vel est seruorum, vel filiorum. Seruorum quidem peculium, vnius generis est: filiorum vero multiplex: vt constat ex *l. vltima, C. de inofficio. testamento.* peculium vel est laicorum, vel Clericorum: vnde in iure Canonico extat titulus de peculio Clericorum. Insuper cuiuslibet hominis liberi exiguum patrimonium, potest dici peculium, aut illud, quod quilibet homo liber seorsum à suis alijs facultatibus seposuit prædij causa, vt si aliquando egeret, id in vitæ subsidium haberet. *l. si clarus, §. 2. ff. de legatis 3.* Galli, hoc peculium appellant Parapherna, hoc est bona mulierum separata à dote quæ datur maritis, *l. si ergo, §. Dote autem causa, ff. de iure dotium.* In præsentem autem solum agitur de peculio filiorum, vt sciat quid possit donare filius in patria potestate constitutus: & quando parentes peccent, cum aliquid ex bonis filiorum sibi capiunt, & vlturpant.

Primo quaeritur, Quotuplex sit filiorum peculium? Respondeo cum Glossa in *l. cum oportet, verbo, exceptis castrensibus. C. de bonis qua liberis.* Vbi ait esse quadruplex, videlicet, castrense, vel quasi castrense, aduentitium, & profectitium. Castrense peculium est, quod à parentibus, vel cognatis, aut etiã alijs penitus extraneis in militia agentis filij familias donatum est, vel quod ipse filius familias in militia acquisiuit, quod, nisi militaret, acquisiturus non erat. *l. si castrense, C. l. si forte, ff. de castrensi peculio.* Quasi castrense est, quod acquirit filius familias ex artium liberalium professione, ex publico munere, aut functione ali-

qua,

qua, ex causam patrocinijs, ex facie dotiorum prouentibus *Doctores in l. Fori, C. de Advocatis diuersor. iud. l. cum oportet, C. de bonis qua liber. l. cum antiquis, C. de inofficio, testat. 8. ut in rub. de peculio* Quod in bonorum numero habetur, quae filius familias, vel auct. Principis inferuens, vel ex patris bonis propria quaeruit, vel ex Principis liberalitate fuit consecutus. *l. cum multa, C. de bonis, qua liberis.* Aduentitium vero peculium est, quod filius familias aliunde, quam ex re patris, vel propter patrem consequitur, quod ipse a matre eiusque genere, aut alijs quibuslibet causis, vel etiam nisi quid sua ipsius gratia, non patris, per donationem acquirerit. *l. cum oportet, C. de bonis qua liber. Et ibi Glossa & Bartolus.* Profectitium peculium est, quod a bonis patris, eiusve causa, vel nomine, vel occasione ad suum proficitur. *Glossa & Bartolus in l. cum oportet, C. de bonis, qua liberis.* Sed quid dicendum, quando filius aliquid occulte quapiam ex causa acquirerit, & dubitetur, nam ex re patris, eiusve gratia, occasione, vel nomine, an sua tantum causa fuerit consecutus? Respondeo; si filius familiaris industrius, aut negociosus non sit, sed inertis, ac ignaue deditus, pater vero diues habeatur, tunc probabiliter creditur ex re patris prouenisse, & proinde profectitium esse peculium. Si vero filius sit actiuus, & qui consueuerit operari, & pater sit pauper, tunc quae filio contingunt, aduentitia esse, verosimiliter iudicantur. Quod si haec coniectura desinit, vel pares videantur, melior ceteri debet conditio possidentis, ex *l. vim, C. de rei vindic. vel tota res boni viri arbitrio decernitur.* Si roges, an aliquod peculium filij sit mixtum, partim aduentitium scilicet, partim profectitium? De hac re capite sequent. tractabo; nunc breuiter illuc dico: *Bartol. in l. cum oportet, C. de bonis, qua liber.* censet peculium esse partim aduentitium, & partim profectitium, quando filius familias acquirat aliquid ex re, vel pecunia patris suo labore, & industria; ut si agrum patris ipse per seipsum colat, vel pecunia patris negotietur. *Sic etiam Angelus verbo peculium, num. 11. Rosell. eo. verb. nu. 7. Et 8. At Syluest. ex sententia Glossa, Et Azonis Et Speculatoris in verbo peculium. l. nu. 1. Et g. 12. negat vllum esse peculium mixtum in filio, ex parte aduentitium, ex parte profectitium: quoniam generatim omne luerum proueniens ex bonis patris, vel ex opera filij familias acquiratur patri: nam sicut quod acquirat seruus opera sua, vel ex re domini, acquiratur domino, si sita. ff. de usu Et habitus. Et l. per seruum, ff. de Acquir. re. dom. Sic quicquid filius acquirat de bonis patris, vel opera sua, acquirat ipsi patri, non sibi. Nauarrus autem cum Auctore supplementi in Manuali, cap. 17. num. 144. dicit esse mixtum peculium, quod filius labore suo & industria ex bonis paternis acquirat, quando ob suum laborem & industriam promeretur tantum mercedis, quantum quisvis alius extraneus, qui tantumdem laboris, & diligentiae adhiberet: *admodum tamen, inquit Nauarrus, filius patrem sustentare non debeat, quia commoda habet utraque alimenta, & dummodo filius expresse, vel tacite testetur se eo animo seruire patri, ut ob suum studium, diligentiam & operam, stipendij tantum accipiat, quantum externo solui debere, si ipse patri non seruiret: alioqui enim probabiliter creditur id facere studio, & amore pietatis in patrem. Sed verior est sententia Syluestri, quae fuit Glossa, Azonis, & Speculatoris.**

Secundo quaeritur, Quid iuris & potestatis habeat filius familias in quolibet genere praedicto peculij? Respondeo, in peculio castrensi, & quasi castrensi nihil iuris pater habet, sed proprietatem & usufructus est penes filium, ita ut ipse filius censetur paterfamilias: *Et hac sum iure vetere Digestorum, sum etiam iure Codicis, Et Authent. l. 1. §. vltim. Et l. 1. ff. Ad Senatuf. cons. Maced. Et l. cum oportet, C. de bonis qua liber. l. vlt. C. de inoff. test. Auth. Vi liceat mariti, vel auct. colla. 8. Vnde filius familias, de his peculij potest nuru suo & arbitratu statuere, & ut paterfamilias potest testari, l. pen. C. Qui testam. facere possint: nec post obitum patris, quicquam ex praedictis peculij cogitur communicare cum fratribus, l.*

vlt. C. de Collationib. Et l. cum antiquis, C. de inofficio, testat. l. Fori, C. de Advocatis diuersor. iud. l. cum oportet, §. 1. C. de bonis qua liber. l. Si filius fam. l. cum fam. l. heres, cum. De sineb. aut. tem castrensis, vel quasi castrensis bona haberi; statim ut filius sui iuris parentis morte, vel alio modo fiebat, l. vlt. C. de inoff. test.

In peculio aduentitio, iure vetere Digestorum, pater plenum dominium habebat, hoc est, vsum fructum, & proprietatem, ut dicitur *Instit. §. 1. Per quas personas nobis acquiritur.* Sed iure Codicis, & Authenticis, cum eiusmodi peculij proprietatem ad filium familias pertinet, usufructus vero est penes patrem, dum viuunt: ita ut filius de eo testari non possit, *l. Non solum, Et l. cum oportet, C. de bonis qua liberis, l. Res qua l. Quidquid, C. de bonis maiornis, Et cap. Licet pater de sepultu. in 6.* Si pater filium emancipauerit, dimidia pars usufructus ad patrem pertinet. *Instit. Per quas personas nobis acquiratur: ut si filius pater superstitie moriatur, totum peculium aduentitium ad patrem spectat; nisi filius reliquerit, qui loco patris succedunt §. Sancitum, praedictis.* Si vero pater ante filium obeat, bona aduentitia desinunt esse peculium, & in totum pertinent ad filium, nec ea ad collationem inter fratres deferre compellitur.

In profectio peculio filius nihil iuris habet, sed usufructus, & proprietatem ad patrem. *Instit. Per quas personas nobis acquiritur, §. 1. l. Pater ff. de acquir. hereditate, Et l. cum oportet, C. de bonis qua liber. Et l. Quodcumque, ff. de verb. obligat.* Quare post obitum patris huiusmodi peculium cum fratribus comunicatur, & inter eos diuiditur.

Tertio quaeritur, An pater in bonis aduentitijs filij usufructum semper obtineat? Respondeo in quibusdam casibus nihil patri acquiri, ut docet *Glossa, Instit. Per quas personas nobis acquiritur, §. Sancitum, verbo, usufructum.*

Primus casus est, quando filius a matre, vel ab alio quolibet ea lege est institutus haeres, vel rem legatam, aut donatam accepit, ut nullum in huiusmodi bonis usufructum pater habeat. *Auth. Exceptio, C. de bonis, qua liber.*

Secundus, si pater cum filio succedit in hereditate fratris, vel fororis ipsius filij, quoniam sufficit pro usufructu partem hereditatis ipsi patri pleno iure tribui, in *Novell. de hereditibus ab intestato, §. si vero cum ascendantibus.*

Tertius casus est, si filio familias seruus ea conditione donetur, ut statim liberum esse iubeat: tunc enim nullus fructus patri conceditur, nec pater manumissionem impedire potest. *l. cum non solum, §. vlt. C. de bonis, qua liber.*

Quartus, si pater contradicente, & impediente, filius hereditatem adierit, *l. cum non solum, praedictis, §. si vero contrario.*

Quintus, si pater sine causa diuortium faciendum curauit, tunc enim nihil iuris habet in bonis, quae donata sunt filio cui iniuriam fecit tentato diuortio. *Auth. Idem est in his C. de bon. qua lib.*

Sexus, quando pater incestas nuptias contraxerit. *Instit. Per quas personas nobis acquiritur, §. sancitum in Glossa.*

Septimus, si filius dotem, vel aliquid recedit patre renuente, nec obligante, nec volente, ut id filius accipiat, *l. vlt. §. si vero pater, C. de bon. qua liber. Bartolus in l. Contra ff. Rerum amotarum. Glossa in Auth. Idem est, C. de bon. qua lib.*

Quarto quaeritur, An usufructus, quem pater habet in bonis filij aduentitijs, eo ipso, quod vitam Religiosam proficitur, transeat ad Monasterium, ita ut sit penes ipsum, dum ipse pater vixerit, an vero potius statim, ut profectus est Religionem, usufructus, quem habebat, finiat, & redeat ad filium ita ut in filio cum ipsa proprietate peculij consolidetur? de hac quaestione breuiter egit *p. 1. Instit. Moral. lib. 12. c. 8. g. 1. Teste Couarruias de test. c. 2. n. 8* tres sunt opiniones. Prima docet, statim usufructum in patre finiri, & ad filium reuerti. Sic Martinus. Silimanus in *Authentic. Ingressi, Cod. de sacrosanct. Eccles.* ubi dicit sic esse Bononiam iudicatum. Idem opinatur Salicetus, lason in *Authentic. Ingressi, Cod. de sacrosanct. Eccles.* Cynus, Albericus, Hippolitus, quos ibi citat, & sequitur Couarruias, Id probant, quia eo ipso, quod pater in Monasterio Religionis professionem emittit, filius sui iuris efficitur: nam

pater transit in potestatem Superioris, & non potest habere alium in potestate sua, cum ipse non sit amplius iuratus, ac potestatis, sic eum sit. ff. ad legem I. i. iam, de Adul. & ideo ad ipsum filium redit vs. fructus, siquidem in patre finitur.

Secunda sententia est communi consensu recepta, videlicet, vs. fructum non finiri, sed ad Monasterium pertinere, dum vivit pater. Sic Glossa, Paulus, Decius, Cornutus, Augustinus, Beronius, Fulgositus, Ioann. Lupus: quos idem Covarruvias refert: quoniam sententiam sequuntur Antonius Gomes, in l. 48. Taurina num. 8. Arias Pinellus in l. 1. C. de bonis, qua a liberis par. 1. num. 47. & sequentibus. Nau. in cap. Non dicitur 12. Quæst. 1. num. 55. Id nituntur ostendere etiam Authen. Ingressi, C. de Sacrosanct. Eccles. vbi statutum est, bona quæ habet is, qui Religionem ingreditur, ad monasterium, vbi professionem facit, transire. Et sermo est de Monasterio, quod in bonis Monachi succedit; neque enim omnes Religiosorum ordines hoc habent: unde professione facta in his Religiosis ordinibus, qui in bonis Religiosorum non succedunt, vs. fructus, quem pater in filij bonis habebat, extinguitur, & ad filium proprietarium redit.

Tertia sententia est Bartoli in Authen. Idem est C. de bonis, qua lib. 1. qui assumat dimidiam vs. fructus patrem penes filium manere, & dimidiam ad Monasterium transire eo modo, quo sit, cum filius emancipatur a patre. Quia quando patria potestas finitur absque facto patris, tunc vs. fructus non extinguitur; vbi notatur in l. 2. C. de bonis maternis. Quando vero patria potestas desinit ob factum patris, tunc dimidia pars vs. fructus manet penes patrem, & dimidia pertinet ad filium, l. 1. C. l. cum oportet, §. cum autem, ff. de bonis, qua lib.

Hanc autem Bartoli sententiam sequitur Panormitanus in e. In presentia, de probation. num. 57. Silvester in verb. Religio 6. nu. 1. Angelus in verb. Religiosus quæst. 51. Tabienus Religio 33. Armilla in eod. verb. nu. 2. 6.

Inter has sententias secunda videtur magis cum ipso iure congruere: quoniam in Authen. Ingressi citata (quæ est Imperatoria & civilis est, locum tamen hic habet, quoniam de Monachis feratur, quia in iure Canonico approbatur cap. Quia ingredientibus 19. q. 3.) quicquid habet pater, cum ipso Religionem professio ad Monasterium transit, si succedendi in bonis monachi ius habent. Nec obstat quod filius patre Religionem professio fiat sui iuris, quia vs. fructus non nisi morte naturali vs. fructuarius finitur. Cum item hæc opinio magis communi Religionis bono favore videatur, probabilior est, & ita videtur amplectenda.

Quinto queritur, An filios familias Religionem professio pater vs. fructum amittit, quem in bonis filij aduentitius habebat? Hanc etiam quæstionem breuiter tractavi p. 1. Instit. Moral. lib. 12. c. 8. quæst. 3. Quidam aliter sentiunt, cum amittere. Sic sentiunt teste Abbate in cap. In presentia de probation. num. 54. Cynus, & Petrus, in Authen. Ingressi, C. de Sacrosanct. Eccles. Id probant argumeto sumpto ex l. Deo nobis, C. de Episcop. & Cleric. Item, quia vna cum proprietate vs. fructus ad Monasterium transit, eo quod per professionem filius egreditur patriam potestatem, vt nota Glossa, in c. 1. 20. q. 11. & in l. si ex causa, §. Papianus ff. de minor. & docent Baldus in l. Deo nobis, C. de Episcop. & Cleric. & Bartol in l. si ex causa proxime allegata. Item quia Authen. Ingressi, C. de Sacrosanct. Eccles. Bona eius qui Religionem ingreditur, ad Monasterium transeunt. Huius opinionis citat esse multos Arias Pinellus in l. 1. p. 1. num. 46. C. de bon. mater.

Sed communis est sententia, vt aiunt idem Arias Pinellus & Nauarrus in cap. Non dicitur 12. Quæst. 1. num. 55. & Gregorius Lopes in l. 5. tit. 17. part. 4. patrem non amittere per professionem filij, vs. fructum, quem antea in filij bonis habebat. Sic docent Antonius & Abbas in cap. In presentia, de probatio. sic etiam Angelus in verb. Religiosus, quæst. 57. Tabienus in verb. Religio. q. 36. Silvester Religio, 6. num. 1. dicta 5. Armilla in verb. Religio. n. 24. Ratio huius est, quia factum filij quamuis bonum sit, iuri tamen patris, quod ante ac-

quisierat, nocere non debet, nec per professionem filij Monasterium acquirit ius, quod patris ante erat. Unde cum in Authen. Ingressi, dicitur bona professionem Religionem, ad Monasterium transire: eum habet in bonis, quæ ad alienum ius non pertinebant.

Sexto queritur, An quando confiscantur bona patris ob hæresim, vel crimen læsæ maiestatis, finiatur vs. fructus, quem pater in filij bonis habebat, ita vt vna cum proprietate penes filium maneat, an vero potius transeat ad fiscum, ita vt sit penes ipsum quamdiu vixerit pater? Hanc quæstionem breuiter attingi par. 1. Instit. Moral. lib. 8. cap. 12. q. 15. Simanca de Cathol. Instit. tit. 9. nu. 81. secutus Ruinum conf. 24. lib. 5. & Boerium in decis. 7. censet finiri, & ad filium propter etatum redire. Id probant, quia filius à die criminis a patre commisi, factus est sui iuris patriam potestatem egredius, vt colligitur ex cap. 2. §. vlt. de Har. in 6. ergo à die illo pater nullum habebat vs. fructum in filij bonis. Item in capite illo secundo citato Pontifex decernit emancipationem filij factam a patre post facinus perpetratum nullius esse ponderis, & momenti: quia à die sceleris admisi filius iam sui iuris erat, ergo à die illo vs. fructum in filij bonis pater non habebat. Hæc opinio est vera. Dices, vs. fructum non extingui eo ipso, quod filius sui iuris efficitur: non enim vs. fructus finitur, nisi vs. fructuarius naturali morte. Respondedo, patrem non amittere vs. fructum, quoties filius sui iuris, & potestatis efficitur: nam vt dixi, si filium emancipauerit, dimidiam partem vs. fructus retinet: At vero ob hæresim, vel crimen læsæ maiestatis, vel ob aliquod facinus enorme, soluitur ius patriam potestatis, per maximam capitis diminutionem, l. Amissione §. Qui deservit, ff. de capitis diminutione, & Instit. Quibus modis vna patria potestatis soluitur, §. cum autem: tunc filius sui iuris efficitur, & pater vs. fructuarius, & vs. fructus manet penes fiscum dum vivit pater: quo mortuo ad filium reuertitur, & cum proprietate consolidatur.

Septimo queritur, An quando ob hæresim, vel crimen læsæ maiestatis, vel aliud quodpiam scelus filius condemnatur publicatis bonis ipsius, vs. fructus, quem pater in filij bonis habebat, transeat ad fiscum, an potius maneat penes patrem, dum vivit? De hac quæstione dixi breuiter p. 1. Instit. Moral. lib. 8. ca. 12. q. 15. & lib. 5. c. 7. q. 8. Sunt qui existimant teste Simanca de Cathol. Instit. tit. 9. numer. 18. penes patrem manere; & eo mortuo, vna cum proprietate ad fiscum deuolui. Quod probant, quia vt paulo ante diximus, filio Religionem professio, quamuis ius patriam potestatis soluitur, vs. fructus penes patrem remanet, dum vivit: quia filio professio non debet iuri patris ante quæsto nocere: ergo etiam si filius eo ipso quo criminis condemnatur, exeat patriam potestatem, crimen eius non videtur iuri patris officere posse, vel debere, nec filius admittit ius patri antea comparatum. Simanca in Cathol. Instit. tit. 9. numer. 18. cent. et vs. fructum ad fiscum deferri: quia ob crimina prædicta filius maxima capitis diminutione punitur, quæ soluit omnem ius patriam potestatis, l. Amissione paulo ante citato. Hæc sententia aliis sane dubia, & incerta videtur, vt dixi p. 1. Instit. Moral. loc. supr. citat.

Meo iudicio in hac re consuetudini standum est, vbi fuerit vrentiam moribus approbata: nam ex iure ipso communi æque prima, ac secunda sententia colligitur: & statutis, aut legibus principum potest vna magis quam altera comprobati.

Octavo queritur, An damnato filio ob hæresim vel læsam maiestatem, & publicatis eius bonis, sit etiam confiscatum peculium castrensè, & quasi castrensè? Teste Simanca de Cathol. Instit. tit. 9. numer. 15. Angelus Romanus in l. Si finit, §. Si de vestigali ff. de damnato infidelio, Nellus tract. de Bannitis part. 1. lib. 2. q. 25. sentiunt non esse confiscatum. Sed vt ait idem Simanca, opposita sententia est communi consensu recepta, vt breuiter dixi, part. 1. Instit. Moral. lib. 5. c. 7. q. 8. & id ratio videtur confirmare, quia peculium castrensè, vel quasi castrensè omni ex parte ad filium pertinet,

ita ut in his bonis filius habeat proprietatem, & vsumfructum, ac proinde plenum dominium: ergo publicis filij familias bonis, castrensis quoque & quasi castrensis censentur publicata.

Nono quaeritur, An quicquid donatum est filiofamilias militi, eo ipso castrense peculium censetur? Bartolus in l. si forte ff. de peculio, distinguit: Aut quod donatum est, aptum & necessarium est ad militiam, ut equus, & arma, & feruus, & tunc nisi contrarium in donatione exprimat, inter castrensis bona computatur, siue a parentibus, siue ab extraneis illud donatum fuerit, l. miles praecipua, §. l. castrensis ff. de castrensi pecul. Aut non est idoneum, & aptum ad militiam, cuiusmodi est fundus, vel alia quaelibet res immobilis, & tunc in castrensis bonis non censetur: quamvis qui legat, vel donat, expresserit nominatim, ut donarius in castrensi peculio habeat, l. si forte ff. de castrensi pecul. ubi sic est: *Veritatem enim spectamus, an vere castrensis noritia, vel affectio fuit, non quod quis finxit.* Aut quod damnatum est, res est, tum ad militares, tum etiam ad alios quoslibet vsus idonea, & tunc est expressit donatum sit in peculio castrensi, in bonis castrensibus incipit annumerari. Si vero simpliciter donetur, & nihil exprimat, castrensi peculio minime aggregatur, nisi damnatum sit ab eo, qui est solum ex militia cognitus, l. si militis ff. de castrensi pecul.

Decimo quaeritur, Quid sit dicendum, si quippiam sit donatum filio familias, qui miles non est, & is qui donat, expresserit, ut habeat in castrensi peculio? Bart. in tract. de duobus fratribus, negat hoc sufficere, ut sit castrense peculium, ut eo ipso filii aduentitium, ea tamen lege & conditione, ut patri vsusfructus non acquiratur: quia licet vitietur id quod exprimitur, non ita tamen quod est tacitum, l. 1. ff. Quibus modis pignus vel hypotheca solvatur.

Vndecimo quaeritur, An praedia, & alia bona immobilia filiofamilias militi donata, in castrensi peculio numerentur? Respondeo, in l. si filiusfamilias. C. familia hereticum da sic esse: *si filiusfamilias fuisse, & res mobiles, vel se moventes qua castrensis peculij esse possunt, donata tibi a patre sunt, eas quoque in castrensi peculio non communes cum ceteris fratribus tuis habes.* Praedia autem licet cum filii in castra filio pater donauerit, peculij tamen castrensis non sunt: diverso iure ea praedia habentur, quae ex occasione militia filii familias obveniunt. Haec enim castrensi peculio cedunt. Haec ibi, Et in l. C. de castrensi pecul. lib. 1. legimus. Peculio autem castrensi cedunt res mobiles, quae erant in militia, a patre, vel a matre aliove propinquis, vel a militis donata sunt. Item quae in castris per occasionem militiae quaeruntur in quibus sunt etiam hereditas eorum, qui non a ias noti esse potuerunt, nisi per militia occasionem, etiam si res immobiles in his erant. Matris autem hereditas quamvis in militia delata, ad peculium castrense non pertinet, in castrensi vero peculio praedium donatum non esse constat, quamvis empta ex castrensi peculio praedia eius conditione efficiantur. Haec ibi ex quibus perspicitur, res mobiles, cuiusmodi sunt arma, & quae se moventes, ut equus, feruus (nam in l. miles, ff. de castrensi pecul. interest militis feruos habere ad militiam habiles) in peculio castrensi censentur, cum militi donantur. Deinde res mobiles donatae militi, in peculio castrensi non computantur: nisi in tribus casibus, videlicet, cum donantur, ad emendas res castrenses militare, vel si mulier, ff. de castrensi pecul. vel cum donantur a commilitone vel eo, qui solum est notus ex militia, vel castris, vel cum ex castrensi peculio comparantur, l. si mulier modo citata.

Duodecimo quaeritur, Vtrum quod donatum est filiofamilias aduocato, vel qui fungitur alio publico munere & officio, in peculio castrensi censetur? Bartolus in tract. de duobus fratribus, ita distinguit: Aut est necessarium & aptum ad tale officium obendum: & tunc in peculio quasi castrensi computatur, siue a parente, siue ab extraneo donatum sit. Aut non est ad talis muneris functionem idoneum & ad peculium quasi castrense non pertinet. Quid si ipsi filiofamilias nullum publicum munus gerenti quidpiam donet aliquis, & exprimat, ut illud in peculio, quasi habeat? Responderi ille, non esse peculium quasi castrense,

ex l. si forte ff. de castrensi pecul. in bonis tamen aduentitiis computari; sed ita, ut pater vsusfructum non habeat.

Decimo tercio quaeritur, An libri quos pater emit sui filij causa, in peculio quasi castrensi habeantur? Bartolus in l. 1. §. Nec castrense, ff. de collationibus bonorum & cum sequitur Angelus verbo peculium nu. 10. Silo. peculium i. qu. 8. distinguunt. Aut pater solum emit filij nomine, sed nondum donauit ac tradidit, & tunc ad patrem pertinet, l. 1. C. de castrensi pecul. lib. 12. aut emit nomine filij, & ei donauit, ac tradidit & tunc si filius eo tempore aduocatus, vel Doctor est, in peculio quasi castrensi numerantur. Si aduocatus, vel Doctor non est, sed tantum disciplinae iuris dat operam, & ante mortem patris, studium absoluit, ad peculium quasi castrense pertinent, quia tunc filius incipit quasi militare. Si vero literarium circulum non compleuit, in bonis quasi castrensibus non censetur, quia filius non gaudet eo privilegio, quo Magistri & Doctores, l. 1. ad finem. C. de iudicibus liberalibus, lib. 11. Addit Siluester in verb. peculium i. q. §. Angelum sequutus eo verbo, peculium, num. 10. Si pater filio, qui emancipatus non est, libros donauit: sed eos adeptus non est, nisi post emancipationem, tunc libi in ius filij transferunt, eo quod donatio confirmetur, l. siue emancipatus. C. de donationibus & l. donationes in concubinias, §. pater ff. eod. tit. Idem, ait Siluester, iuris est, de quilibet re donata a patre filio emancipato, vel etiam ei qui emancipatus non est, si post emancipationem voluntate patris possideat, l. siue emancipatus praesentia. Item praedicta donatio patris obitu confirmatur gratia studij literarum, etiam si filius emancipatus non sit, quando vero dubitatur donauerit necne pater? Coniuncturis, inquit, Bartolus, est res deservenda. Praeter eadem Bartolus in Auth. ex testam. C. de collat. docet, si quid donatum est a patre filio emancipato, communicatur cum fratribus post mortem patris & computatur in partem legitimam filij. At si quid donatum est a patre filio nondum emancipato, quamvis donatio, dum viuunt pater, non valeat, post obitum tamen eius vim sumit & legatum censetur, l. in donationem, & ad legem Falcidiam, §. l. donationes. C. de donationibus inter virum & uxorem. Et sicut legata, & si de commissa ad collationem non veniunt, l. penult. C. de collat. sic nec talis donatio, nisi quando contingit inter fratres inaequalitas, l. penult. C. de vel cum pater expressit, ut cum fratribus communicaretur, vel si quando §. penult. C. de inofficio. testam. vel quando donauit, ut filius in peculio haberet, l. si dona. C. de collat.

C A P. XXIII.

Aliae quaestiones de bonis castrensibus, vel quasi castrensibus diluuntur.

PRIMO quaeritur, Quae bona speciatim castrensis censentur? Respondeo, omnia militum stipendia, & quae bello milites acquirunt, siue sunt praemia, siue praedia ex hostibus reportata, l. castrensis ff. de castrensi peculio, §. l. 1. C. eod. tit. lib. 12. §. l. 1. §. Item in Nayarcho, ff. de bono. possess. ex testamento militis. Bonae item quae acquirunt ministri militares, dummodo exercitum comitentur, l. ultima, C. de castrensi pecul. lib. 12. Ea item quae conficiuntur, quicunque militare munus obeunt: in quibus censentur, qui nauibus, aut tritemibus ad pugnam destinati praefecti sunt, & remiges & nauar, l. vnica §. Item de Nauar, supra citata. Inter milites etiam habentur, qui castris, arcibus, oppidis, vel alijs locis praesunt, ut eorum curam habeant, dum in eis ad custodiam sunt milites constituti.

In castrensibus etiam bonis computantur, quae quippiam acquirunt, eo quod in palatio Regis versentur, estque in famulatu regio, l. 1. C. de castrensi omnium palatino. pecul. & quae quis habet a parentibus, ut in summa ea, dum est in palatio, & famulatu Regio. Item lucra, quae filius familias facit ludendo aut negociando, & vtendo peculio castrensi, nam in l.